

8. פשיעה ומשפט

תוכן עניינים

1	8. פשיעה ומשפט
1	לוחות סיכום
1	הגדרות והסברים
1	ההוצאה על סדר ציבורי
2	מקורות
2	סקר ביטחון אישי
2	הגדרות והסברים
3	מקורות
4	סטטיסטיקה פלילית
4	הגדרות והסברים
5	סיווג העבירות על פי משטרת ישראל
6	מקורות
6	פרסומים נבחרים
6	פרסומים מיוחדים
6	לקט ממצאים סטטיסטיים
6	סדרת פרסומי יובל (במלאת 50 שנה למדינה)

לוחות סיכום (לוחות 8.1–8.2)

הגדרות והסברים

ההוצאה על סדר ציבורי

הוצאות: כוללות את הוצאות משרדי הממשלה השונים, המוסד לביטוח לאומי, המוסדות הלאומיים (ההוצאות בישראל של הסוכנות היהודית, ההסתדרות הציונית, קרן

קיימת לישראל וקרן היסוד) והרשויות המקומיות. לא נכללו הוצאות של מפעלים עסקיים המאורגנים כחברות בע"מ, בבעלות מלאה או חלקית של גופים אלה.
הוצאות המגזר הממשלתי על סדר ציבורי: ההוצאות לניהול ולמחקר הקשורות בשמירה על הסדר הפנימי במדינה, בתי משפט, משטרה, כיבוי אש, בתי סוהר ומקומות אחרים למעצר ולשיקום של עבריינים.
שופטים: כל השופטים בבתי המשפט כולל בתי משפט לעניינים מקומיים, שופטי תעבורה והחל משנת 1969 - שופטי בתי הדין לעבודה.
עורכי דין: עד שנת 1962 נקבע מספר עורכי הדין על יסוד הרשימות של המורשים לשמש כעורכי דין, שהתפרסמו ב"רשומות - ילקוט הפרסומים" במרוצת השנה; מסוף שנת 1963 - על סמך הנתונים שהתקבלו מלשכת עורכי הדין בדבר עורכי הדין הרשומים בפנקס עורכי הדין.

מקורות

הנתונים בלוח 8.1 מתקבלים מדוחות כספיים של הממשלה והרשויות המקומיות.
הנתונים בלוח 8.2 על שופטים מתקבלים ממזכירות הנהלת בתי המשפט; על דיינים - ממזכירות בתי הדין הרבניים; על עורכי דין - מלשכת עורכי הדין. נתונים על המשטרה ועל בתי הסוהר מתקבלים ממשטרת ישראל ומשירות בתי הסוהר.
לפירוט ראו סעיף "עובדי מדינה, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר" במבוא לפרק 9 - שוק העבודה.

סקר ביטחון אישי (לוחות 8.3-8.4)

סקר ביטחון אישי הוא סקר שנתי שוטף שמבצעת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה החל ב-2014 בהזמנת המשרד לביטחון הפנים ובמימונו. סקרים דומים בלמ"ס נערכו בשנים 1979, 1981, 1990, 1991 ו-2001.

מטרתו המרכזית של סקר ביטחון אישי להציג אומדן סטטיסטי, בלתי מוטה, של היפגעות אוכלוסיית ישראל מעבירות (כגון עבירות אלימות, עבירות רכוש ועבירות מקוונות), וכן לספק אומדן של תחושת הביטחון האישי בקרב אוכלוסיית ישראל. הסקר הוא פועל יוצא של מדיניות השר לביטחון הפנים לחיזוק ביטחונו האישי של האזרח בישראל.

מאחר שהסקר נערך במתכונת שנתית קבועה הוא מאפשר מעקב אחר שינויים בכמה תחומים ובהם: שיעור נפגעי עבריינות בישראל, כמות הפגיעות, סוג הפגיעה, דיווח או אי-דיווח לגורמים ממסדיים ובכלל זה המשטרה, ועוד.

הגדרות והסברים

עבירה: התנהגות אסורה ובת-עונשין על פי הוראת החוק, מעשה הכרוך בהפרת חוק או בהפרת תקנה. מעשה או מחדל אשר בעצם עשייתו, יש עבירה על החוק ועל הכללים שנקבעו בחוקי המדינה.

עבריינות: פעילות הנעשית בניגוד לחוק.

נפגעי עבריינות: קורבנות או נפגעים כתוצאה מפעילות עבריינית.
פשיעה מדווחת: אירוע פשיעה או מעשה עבריינות אשר דווח למשטרת ישראל או לגורם אחר. הפשיעה המדווחת היא חלק מהסטטיסטיקה הפלילית של משטרת ישראל. הסטטיסטיקה מהווה חלק יחסי של הפשיעה הקיימת בחברה בישראל.
פשיעה לא מדווחת: אירועי פשיעה המתרחשים ואינם מדווחים לאף גורם ממוסד או רשמי, ובכלל זה משטרת ישראל.

מקורות

אוכלוסיית הסקר: האוכלוסייה הקבועה של מדינת ישראל, בני 20 ומעלה במשקי בית. אוכלוסיית הסקר כוללת גם את דיירי המוסדות אשר שוהים במוסד שלא לצרכים טיפוליים, כגון מעונות סטודנטים, מרכזי קליטה ותוכניות דיור מוגן לאוכלוסייה המבוגרת. עולים חדשים – נכללים באוכלוסיית הסקר רק אלו שעלו ארצה חצי שנה או יותר לפני ביצוע הפקידה.

לצורך הסקר נדגמו כ-7,000 בני 20 ומעלה.

מסגרת הדגימה: מסגרת הדגימה מבוססת על קובץ מרשם התושבים. באופן כללי איכותה של מסגרת דגימה נבחנת בעיקר לפי טיב הכיסוי שלה את אוכלוסיית הסקר: כיסוי חסר של האוכלוסייה עלול ליצור הטיות באומדנים, וכיסוי עודף עלול לגרום למאמץ חקירה מיותר של אנשים שאינם נכללים בהגדרת הסקר ולהגדלת העלויות. לכן נוכח מקובץ מרשם התושבים רשומות אשר אינן שייכות לאוכלוסיית הסקר. זיהוי הרשומות המיועדות לניכוי לגבי חלק מקבוצות האוכלוסייה שאינן חלק מאוכלוסיית הסקר הוא פשוט ונגזר ישירות מהמידע בקובץ מרשם התושבים, למשל לפי קריטריון הגיל נוכח כל בני 19 ומטה. לגבי חלק מהתכונות המגדירות אי-שייכות לאוכלוסיות הסקר, אשר המידע מהמרשם עליהן איננו מושלם או איננו קיים, זיהוי הרשומות בעלות התכונות היה מורכב וחשוף לטעויות. כך למשל, ישראלים החיים בקביעות בחו"ל (גם אם מפעם לפעם מבקרים לתקופות קצרות בארץ) אינם חלק מאוכלוסיית הסקר, ובתהליך הכנת המסגרת לדגימה נעשו פעולות מיוחדות כדי לאתרם ולנכותם. מסגרת הדגימה חשופה לאי-כיסוי קטן של עולים חדשים שעלו ארצה לאחר עדכון מרשם התושבים והשייכים לאוכלוסיית הסקר על פי ההגדרה לעיל.

שיטת הדגימה: גודל המדגם תוכנן כך שמספר המשיבים הצפוי יהיה כ-5,000 בני 20 ומעלה. שלוש תכונות דמוגרפיות קבעו את 56 קבוצות התכנון: (1) קבוצות אוכלוסייה (ערבים ממזרח ירושלים, ערבים שלא ממזרח ירושלים, יהודים עולי 1990 ואילך, ויהודים ילידי ישראל או שעלו לפני 1990); (2) קבוצה לפי מין (גברים ונשים); (3) קבוצות גיל (20–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64, 65–74, 75+). מתוך קבוצות התכנון שצוינו לעיל, בוגרי אוניברסיטאות וסטודנטים ב-10 השנים האחרונות (על פי מקורות מינהליים) פוצלו ל-20 קבוצות נוספות, כך שבסך הכל קיימות 76 קבוצות. גודל מדגם המשיבים הצפוי לקבוצה תוכנן להיות יחסי לגודל הקבוצה (מספר הנפשות במסגרת בקבוצת תכנון), ותחת האילוץ של צפי ל-5,000 משיבים. על הדיווחים עשויה להיות השפעה עונתית, ולכן חולק המדגם ל-12 קבוצות מאוזנות בגודלן ובתכונותיהן שכל אחת מהן מיועדת לחודש חקירה נפרד ומייצגת את אוכלוסיית הסקר.

איסוף הנתונים: עבודת השדה לכל מחזור של הסקר מתחילה בחודש אוקטובר

ומסתיימת בחודש ספטמבר. עד 2016 עבודת השדה הייתה מתחילה בחודש ינואר ומסתיימת בחודש דצמבר. את הסקר עורכים מראיינים של הלמ"ס, מרבית השאלונים נאספים באמצעות ראיונות טלפוניים, ויתרתם – באמצעות מילוי עצמי של השאלון.

סימון טעות הדגימה היחסית:

( ) = אומדנים בעלי טעות דגימה יחסית בין 15% ל-30% – מהימנות נמוכה.
.. = אומדנים בעלי טעות דגימה יחסית מעל 30% – מהימנות נמוכה מאוד.

סטטיסטיקה פלילית (לוחות 8.5–8.10)

הגדרות והסברים

עומדים לדין במשפטים פליליים: הנתונים מציגים מידע על עומדים לדין במשפטים פליליים שדינם נגזר בשנה נתונה. הנתונים כוללים את תושבי ישראל, תושבי חוץ ותושבי הרשות הפלסטינית שהאשמו בעבירה על החוק. הנתונים כוללים פסקי דין שניתנו בערכאה ראשונה בבתי משפט אלה: בתי משפט מחוזיים, בתי משפט השלום, בתי משפט לעניינים מיוחדים (בית משפט לתעבורה, לנוער, לעניינים מקומיים, לענייני משפחה ולתביעות קטנות) בתי הדין הצבאיים, המינהליים, הדתיים ובתי דין לעבודה. הנתונים אינם כוללים את התיקים שנסגרו או נמשכו בהחלטת הפרקליטות והמשטרה או בשל החלטות מינהליות ואחרות, ולא הגיעו להכרעת הדין. יחידת הספירה היא פסק דין לגבי אדם אחד שהועמד לדין גם במקרים שבהם בפסק דין קיים יותר מתיק בית משפט אחד. תיק בית משפט יכול לכלול אישום ביותר מעבירה אחת נגד אותו אדם. כל פסק דין נמנה פעם אחת, גם אם נדונו בו כמה תיקים או כמה אירועים פליליים שבוצעו במועדים ובמקומות שונים זה מזה. במקרים שבהם בפסק הדין נדונו כמה תיקים ("איחוד תיקים"), התיק שנכלל הוא התיק העיקרי. במקרים שבהם לאדם הייתה יותר מהכרעה אחת באותה שנה הוא נכלל בסטטיסטיקה זו פעם אחת בלבד. פסק הדין שמייצג אותו במקרים אלה יהיה פסק הדין האחרון שהוכרע דינו בשנה הנחקרת. **הרשעה/מורשעים בדין:** כל חיוב בדין של אדם בהאשמה שהוגשה נגדו ייחשב להרשעה (לא כולל הליך ביטול הרשעה). הכרעה בדין מוצגת על פי כמה רמות פירוט: ברמה הכללית של פסק הדין בלבד, ברמת תיק בית משפט, ברמת תיק החקירה וברמת העבירה המפורטת. ההכרעה המחושבת לפסק דין נקבעת החל מרמת העבירה ועד לרמת פסק הדין. ההכרעה המחושבת תיחשב להרשעה אם נרשמה הרשעה בלפחות אחת מהרמות. בכל שאר המקרים תירשם ההכרעה כאי-הרשעה. הנתונים המתפרסמים הם ברמת פסק הדין בלבד. **אי-הרשעה:** כולל נאשמים שזוכו ונאשמים שזוכו מחמת הספק. בנוסף כלולים נאשמים שאינם מסוגלים לעמוד לדין או שאינם בני עונשין בשל מחלת נפש או ליקוי בכושר שכלי, וכן נאשמים שנמצאו חייבים בדין אולם בוצע עבורם הליך ביטול הרשעה.

הליך ביטול הרשעה מתאר משפטים שבהם לפני מתן גזר הדין בית המשפט נתן צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור תוך ביטול הרשעה – לפי סעיף A192 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982.

מועדו: מי שהורשעו בדין בשתי הרשעות או יותר עד סוף השנה הנחקרת. עומדים לדין ומורשעים חדשים נחשבים מי שהורשעו בדין עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם כללה יותר מאשר עבירה אחת שבגינה הורשעו. מקרים שבהם נאשמים הורשעו בדין והרשעתם נמחקה לאחר ביצוע עונשם ייחשבו גם הם ל"חדשים".

גיל אחריות פלילית (מבוגרים וקטינים): חוק הנוער קובע כי "קטין" הוא מי שטרם מלאו לו 18 שנים. קטין מעל גיל 12 אשר ביצע עבירה פלילית יישא באחריות פלילית למעשיו ואף אפשר להגיש נגדו כתב אישום ולהענישו על מעשיו. כל קטין שהוא מתחת לגיל 12 אינו "בר-עונשין", כלומר אינו נושא באחריות פלילית, ולכן גם אם ביצע עבירה פלילית, הוא לא יועמד לדין בגין מעשיו. בעיבודים הסטטיסטיים הסיווג למבוגר ולקטין נעשה לפי קריטריונים אלה: גיל בעת ביצוע העבירה, גיל בעת הגשת כתב אישום ובית המשפט שנשפט בו. קטין נחשב מי ששניים מתוך שלושת הקריטריונים מצביעים על היותו קטין – בשאר המקרים ייחשבו למבוגרים.

גיל מורשעים בדין: הגיל בעת הגשת פסק דין.

עבירה פלילית: אירוע פלילי שכלל הפרה של סעיף חוק שהוגש לגביו כתב אישום נגד אדם אחד על ביצוע עבירה. בעיבודים הסטטיסטיים שהפרט מיוצג בהם על ידי יותר מעבירה אחת, סוג העבירה נקבע לפי סעיף החוק החמור ביותר בהאשמה ובהרשעה כולה, העונש המרבי הצפוי לנאשם, ובהתאם לדירוג חומרת העבירה, כפי שנקבע על ידי משטרת ישראל.

סיווג העבירות על פי משטרת ישראל

עבירות כלפי ביטחון המדינה: בגידה וריגול; מרד והסתה למרד; עבירות על חוקי חירום; הסתננות; מסירת סודות רשמיים.

עבירות כלפי הסדר הציבורי: הכשלת עובד ציבור; תקיפה והכשלת שוטר; קטטות והפרעות ברחובות ובמוסדות; איומים; שוחד; התקהלות או התאגדות; מטרד רעש וחסימת דרך; הסגות גבול ועבירות נגד חוק הכניסה לישראל.

עבירות כלפי חיי אדם: רצח; ניסיון לרצח; הריגה; גרימת מוות ברשלנות; איומי רצח והריגה.

עבירות כלפי גופו של אדם: חבלה גופנית חמורה; תקיפה; חטיפה; כפייה ומאסר שווא.

עבירות מין: אינוס; מעשים מגונים; הפצת מחלות מין; הטרדה מינית.

עבירות מוסר: עבירות זנות ועבירות סמים.

עבירות רכוש: שוד; סחיטה; תקיפה לשם גנבה; התפרצות לבתי עסק, מוסדות ודירות; גנבות אופניים; גנבות רכב; כייסות; גרימת נזק לרכוש בזדון.

עבירות מרמה: זיוף מסמכים, זיוף כספים; משיכת צ'ק ללא כיסוי.

עבירות כלכליות: עבירות כלכליות; עבירות פיסקליות.

עבירות מינהליות: חוקי עזר עירוניים.

עבירות רישוי: רישוי נשק ותחמושת; רישוי מלאכות, תעשיות ועסקים; רדיו וטלוויזיה; עבירות תעבורה ועבירות רישוי בנייה לא חוקית.

מקורות

הנתונים ללוחות 8.5–8.10 התקבלו ממערכת מרשם פלילי (מפ"ל). מערכת זו פותחה ומנוהלת במנהל טכנולוגיות של משטרת ישראל (מנ"ט). ייעודה של המערכת הוא ניהול המרשם הפלילי על פי העקרונות הקבועים בחוק, כולל כללי התיישנות ומחיקת מידע. במסגרת המרשם הפלילי מתועדים ומנוהלים עבירות פליליות, הכרעות בגין עבירות אלו והעונשים שנפסקו בגיןן.

פרסומים נבחרים

פרסומים מיוחדים

937 סקר נפגעי עבריינות, 1990
988 סטטיסטיקה פלילית, 1992
1031 סטטיסטיקה משפטית, 1993
1195 סקר נפגעי עבריינות, 2001 (אינטרנט בלבד)
1731 סקר ביטחון אישי, 2017 (אינטרנט בלבד)

לקט ממצאים סטטיסטיים

43, 1997 סטטיסטיקה משפטית - בית המשפט העליון, 1994–1996
16, 1998 פעולות בתי המשפט, 1997
5, 2001 סטטיסטיקה פלילית, 1998–1999

סדרת פרסומי יובל (במלאת 50 שנה למדינה)

פשיעה ומשפט (מס' 8 בסדרה)